

Sygn. akt II Ca 672/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Grzegorz Ślęzak (spr.)
Sędziowie	SSO Jarosław Gołębiowski SSR del. Mariusz Kubiczek
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa A. B.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 27 czerwca 2013 roku, sygn. akt I C 2289/12

oddala apelację oraz zasądza od pozwanego(...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki A. B. kwotę 1.200,00 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt: II Ca 672/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. B. przeciwko (...)S.A. w W.o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art.448 kc)

- zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 45.500,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23.11.2012r. do dnia zapłaty,
- zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,
- nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. kwotę 2.250,00 zł tytułem nie uiszczonej opłaty od pozwu.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły przedstawione poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

W dniu 10 września 2003 roku w miejscowości B., gm. W., woj. (...), ok. godz. 19.55 na wschodniej jezdni drogi krajowej (...), na której odbywał się ruch dwukierunkowy, W. F. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując ciągnikiem samochodowym (...)nr rej. (...)z naczepą z niesprawnymi hamulcami, jadąc z prędkością przekraczającą o ponad 11 km/h prędkość administracyjnie dozwoloną, w rejonie skrzyżowania z drogą lokalną uderzył w prawy bok samochodu marki (...)nr rej. (...)kierowanego przez S. B. (1), który zajechał mu drogę wyjeżdżając z drogi podporządkowanej, oznaczonej znakiem „stop”. W konsekwencji na skutek odniesionych obrażeń śmierć na miejscu zdarzenia poniósł kierującego pojazdem S. B. (1) i jadący z nim pasażerowie w osobach I. B. i J. S..

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 13 czerwca 2007 roku sygn. II K 490/05 W. F. został uznany winnym popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 177 § 1 i 2 kk i na podstawie art. 177 § 2 kk wymierzono mu karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat. Wyrok uprawomocnił się 21 czerwca 2007 roku.

Posiadacz pojazdu był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

S. B. (1) był mężem A. B..

Wyrokiem w sprawie sygn. akt I C 84/06 Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. zasądził na rzecz A. B. kwotę odszkodowania 32.500 złotych za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oraz zwrot kosztów pogrzebu, przy czym przyjął przyczynienie się zmarłego do wypadku w 35%.

Powódka A. B. wraz z mężem S. oraz trójką córek D., N. i I. w wieku od 8 do 11 lat mieszkali w domu jednorodzinnym w miejscowości N.. A. i S. B. (2) byli zgodnym małżeństwem a ich staż trwał przez okres 11 lat. A. B. pracowała w miejscowości G. natomiast mąż w N.. Z uwagi na fakt, iż powódka musiała wczesnym rankiem wychodzić do pracy to mąż zajmował się rano dziećmi i odwoził je do szkoły, po czym je z niej odbierał. S. B. (1) dużo czasu spędzał z dziećmi ucząc je jazdy na rowerze, łyżwach, robił dla nich zabawki. W wolnym czasie cała rodzina odbywała wycieczki rowerowe. Mąż powódki pracował jako kierowca mechanik, jednakże miał w planach zmianę pracy na prace w piekarni od miesiąca września, która była lepiej płatna. S. B. (1) w domu zajmował się wszystkim naprawami, paleniem w piecu, opalem. Małżeństwo miało w planach wykonanie w domu centralnego ogrzewania, do którego zakupili potrzebne materiały, mieli zaplanowany także remont domu. Z uwagi na fakt, iż jedynie S. B. (1) posiadał prawo jazdy, cała rodzina często jeździła do matki powódki do C. w odwiedziny.

Kiedy doszło do wypadku samochodowego w którym zginął m.in. mąż i teściowa powódki, ona sama miała 33 lata i została sama z trójką dzieci. S. B. (1) miał 37 lat. Powódka przez pół roku znajdowała się na zwolnieniu lekarskim, podjęła leczenie psychiatryczne w poradni w P.(...) oraz leczenie farmakologiczne. Była apatyczna, zmęczona, bardzo schudła, miała problemy ze snem. Nie dawała sobie rady zajmować się córkami jak i domem. Po pół roku od wypadku wróciła do pracy do G., albowiem trudno jej było utrzymać rodzinę. Nie mogła liczyć na pomoc ze strony teściowej, która mieszkała w N., albowiem kobieta również zginęła w wypadku. Z uwagi na fakt, iż w G. miała pracę i nie miała możliwości zajmować się domem, przeprowadziła się z dziećmi do mieszkania w bloku w G., natomiast dom w N. zmuszona była sprzedać.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo jest zasadne.

Powódka domaga się zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 w związku z art. 24 § I k.c. To właśnie te przepisy stanowią podstawę dochodzenia roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę doznaną wskutek śmierci osoby najbliższej na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed nowelizacją art. 446 k.c. dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731) por. uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, opubl: www.sn.pl.

W świetle powołanej uchwały do otwartego katalogu dóbr osobistych określonego w art. 23 k.c. należą także więzi rodzinne. Więzy te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art.

18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r.o.). Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 k i 24 k.c.

Także w uzasadnieniu wyroku z dnia z dnia 14 stycznia 2010 r., (IV CK 307/09, OSNC -ZD 2010/3/91) Sąd Najwyższy uznał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Należy zgodzić się w całości z tą argumentacją. Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. nie powinno być rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Takie stwierdzenie oznaczałoby, że chwila, w której zaszło zdarzenie będące źródłem szkody, decydująca - zgodnie z wyborem ustawodawcy - o możliwości zastosowania art. 446 § 4 k.c, rozstrzygałaby definitywnie o istnieniu lub braku istnienia uprawnienia do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej, bez względu na rodzaj tej krzywdy. Prowadziłoby to do radykalnego zróżnicowania sytuacji osób, które doznały krzywdy o podobnym charakterze, nawet w krótkich odstępach czasu, co jest trudne do zaakceptowania.

Pozostaje jedynie do rozstrzygnięcia kwestia wysokości tego zadośćuczynienia.

Wypracowane w orzecznictwie i doktrynie poglądy co ustalaniu zadośćuczynienia i jego charakteru prawnego na gruncie zadośćuczynienia z art. 445 k.c. są aktualne również przy zadośćuczynieniu za naruszenie dobra osobistego.

Ustalenie odpowiedniej sumy pieniężnej powinno nastąpić przy uwzględnieniu wszelkich okoliczności mających wpływ na rozmiar krzywdy dotyczących: rodzaju chronionego dobra, rozmiaru doznanego uszczerbku, charakteru następstw naruszenia, wieku poszkodowanych, rodzaju i stopnia winy sprawcy, odczuwania jej przez poszkodowanych, stosunków majątkowych poszkodowanych i zobowiązanego.

Zadośćuczynienie ma za zadanie kompensację doznanej krzywdy. Roszczenie to nie ma na celu wyrównywać straty poniesionej przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzić cierpienia fizyczne i psychiczne oraz ułatwić przezwycięzenie ujemnych przeżyć, aby w ten sposób przywrócona została równowaga zachwiana na skutek popełnienia czynu niedozwolonego. Przy uwzględnianiu naruszenia dobra osobistego wskutek śmierci osoby bliskiej jako szkody niemajątkowej winny być brane pod uwagę: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia i odczuwanej pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej. Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy uwzględnić, jaką rolę w rodzinie pełniła osoba zmarłego, do jakich doszło zaburzeń u prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, kolejną przesłanką powinien być określenie, w jakim stopniu pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy.

Wskutek śmierci tak bliskiej osoby, jaką był mąż powódki, doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powódki A. B., w postaci więzi rodzinnych łączących powódkę ze zmarłą osobą. Skutkiem tego była niezaprzeczalna krzywda powódki.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd miał na względzie, że powódka byki osobą bliską zmarłego. A. B. w chwili wypadku miała 33 lata. Małżonkowie B. byli zgodnym małżeństwem i wspólnie wychowywali trójkę dzieci, dzieląc się obowiązkami. Wspólnie spędzali wolny czas i planowali remont ich domu jednorodzinnego S. B. (1) miał zamiar rozpocząć nową lepiej płatną pracę, zajmował się wszystkimi naprawami w domu jak i sprawami związanymi z opałem. Zmarły jako jedyny w rodzinie miał prawo jazdy, co umożliwiało wspólne wyjazdy całej rodziny. Z momentem jego śmierci powódka załamała się psychicznie, przebywała na zwolnieniu lekarskim pół roku, leczyła się psychiatrycznie i farmakologicznie. Była przygnębiona, apatyczna. Musiała od tej pory samodzielnie radzić sobie z problemami życia codziennego, tym bardziej, iż miała do wychowania trójkę dzieci, które chciała wykształcić. Z uwagi na fakt, iż nie była

wstanie zająć się samodzielnie domem, zmuszona była go sprzedać i przeprowadzić się wraz z córkami do mieszkania w bloku w miejscowości G., gdzie pracowała.

Wszystkie te okoliczności sprawiają, że zasądzone zadośćuczynienie musi być odpowiednio wyższe niż zadośćuczynienie za śmierć osoby z kręgu dalszej rodziny bądź w przypadku osób, u których więzi nie były tak silne.

W tych okolicznościach adekwatną kwotą z tytułu zadośćuczynienia jest w ocenie Sądu dla powódki A. B. kwota 45.500 złotych, przy czym pod uwagę Sąd wziął fakt, iż S. B. (1) przyczynił się do powstania szkody w 35%. Kwota ta będzie stanowiła dla powódki pewną odczuwalną wartość i wynagrodzi doznane cierpienia psychiczne. Jednocześnie kwota ta jest umiarkowana i uwzględnia stosunki majątkowe i poziom życia powódki. Jest nadto zbliżona do zadośćuczynień przyznawanych w podobnych sprawach.

O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 481 § 1 kc.

Za argumentacją, iż odsetki należą się od opóźnienia w spełnieniu zadośćuczynienia i odszkodowania przemawia orzecznictwo Sądu Najwyższego, którego poglądy Sąd Rejonowy podziela (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2005 roku, I CK 7/05, Lex nr 153254; wyrok Sądu Najwyższego z 07 sierpnia 2003 roku, IV CKN 372/01, Lex nr 146446).

Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego przewidzianego w art. 445 kc ma charakter bezterminowy, stąd też o przekształceniu go w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel przez wezwanie dłużnika do wykonania. Z charakteru bowiem świadczenia

w postaci zadośćuczynienia, którego wysokość jest uzależniona od oceny rozmiaru doznanej krzywdy wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje dopiero po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie. Stosownie bowiem do treści przepisu art. 482 § 1 kc, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności.

Jeżeli termin świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania - to w myśl art. 455 kc, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Tak, więc w braku innych danych, co do ustalenia terminu wymagalności świadczenia, termin ten określa jednostronnie wierzyciel. Wezwanie dłużnika do wykonania ma charakter oświadczenia woli, którego złożenie uzupełnia treść istniejącego między stronami stosunku prawnego, przy czym dotychczasowe zobowiązanie bezterminowe staje się zobowiązaniem terminowym.

Strona powodowa zgłosiła pozwanemu żądanie wypłaty zadośćuczynienia w dniu 22 października 2012, dlatego też Sąd orzekł o odsetkach od dnia 23 listopada 2012 roku do dnia zapłaty, a więc po upływie 30-dniowego terminu od dnia zgłoszenia szkody, zgodnie z żądaniem pozwu.

Mając powyższe na względzie Sąd orzekł jak w sentencji.

Powódka wygrała proces w całości. Sąd zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 kpc zasądził na jej rzecz zwrot kosztów procesu. Na koszty procesu po stronie powódki zostały złożone koszty zastępstwa procesowego (2.417 zł).

Z uwagi na fakt, iż powódka była zwolniona od opłaty od pozwu, dlatego też Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego kwotę 2.250 złotych tytułem nie uiszczonych opłat od pozwu.

Powyższy wyrok w części zasądzonego zadośćuczynienia powyżej kwoty 26.000 złotych oraz rozstrzygającej o kosztach procesu zaskarżył pozwany.

Apelacja zaskarżonemu wyrokowi zarzuca:

1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 448 kc poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie ,że rozmiar doznanej przez powódkę krzywdy wskutek naruszenia jej dobra osobistego uzasadnia ustalenie stosownej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 70 000 zł;
- art. 6 kc poprzez zasądzenie na rzecz powódki nadmiernego zadośćuczynienia, gdy powódka nie udowodniła ani rozmiaru krzywdy, jak też nie wykazała by poczucie krzywdy było u niej szczególnie nasilone.
- art. 481 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pozwany opóźnił się z zapłatą zadośćuczynienia , gdy w rzeczywistości okoliczności faktyczne od których zależało przyznanie powódce zadośćuczynienia i ustalenie ich wysokości zostały dokonane dopiero w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, zatem odsetki winny być przez Sąd Rejonowy zasądzone od daty wyrokowania.

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Rejonowego z treścią materiału dowodowego poprzez przyjęcie wbrew zgromadzonemu materiałowi dowodowemu ,że rozmiar doznanej przez powódkę krzywdy i skutki tej krzywdy winy być zrekompensowane poprzez zapłatę powódce zadośćuczynienia w kwocie 45 500 zł, przy przyjęciu 35% przyczynienia męża powódki do powstania szkody.

Mając powyższe zarzuty na uwadze, apelujący wnosił o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wnosił o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna, albowiem podniesione w niej zarzuty: obrazy wskazanych przepisów prawa materialnego, tj. art. 448, art. 6 i art. 481 k.c. oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego nie są trafne.

Apelacja nie kwestionuje samej zasady powództwa, ale jedynie wysokość zasądzonych zaskarżonym wyrokiem zadośćuczynienia oraz datę początkową zasądzenia odsetek ustawowych i rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Z argumentacją apelującego nie można się zgodzić.

Lektura materiału aktowego prowadzi bowiem do wniosku, iż Sąd- zgodnie z wnioskami dowodowymi stron- zgromadził w sprawie dowody, które dają wystarczającą podstawę do jej rozstrzygnięcia.

Ustalenia zaś Sądu I instancji znajdują oparcie w przeprowadzonych w sprawie dowodach i zasługują na pełną akceptację Sądu Apelacyjnego.

Nie można zgodzić się z zarzutem, jakoby Sąd Rejonowy bezprawnie- z naruszeniem art. 6 k.c.- uznał, że powódka wykazała rozmiar krzywdy wynikający dla niej z zerwania bardzo bliskiej więzi rodzinnej spowodowanego zgonem jej męża, uzasadniający zasądzenie jej zadośćuczynienia w wysokości wynikającej z zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Rejonowy- wbrew odmiennemu stanowisku apelującego- w sposób szczególnie wnikliwy rozważył wszystkie okoliczności sprawy i kryteria wynikające z przepisów art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c., składające się na ocenę rozmiaru krzywdy jakiej powódka doznała na skutek zerwania więzi rodzinnej z mężem i w oparciu o te kryteria oraz przy uwzględnieniu przyczynienia się męża powódki do wypadku, a także dostrzegając, że powódce wypłacone zostało odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej ustalił wysokość zadośćuczynienia zgodnie z tymi przepisami prawa materialnego.

Apelacja sprowadza się zatem jedynie do nieskutecznej polemiki z trafnym w tym względzie stanowiskiem Sądu I instancji.

Sąd Okręgowy podziela również stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie daty początkowej, od której należą się powódce odsetki ustawowe od zasądzonego zadośćuczynienia.

W okolicznościach niniejszej sprawy stanowisko Sądu w zakresie odsetek ustawowych znajduje oparcie w powołanym przez ten Sąd przepisie art. 481 k.c.

Rozstrzygnięcie zaś o kosztach procesu jest konsekwencją rozstrzygnięcia merytorycznego i odpowiada przepisowi art. 98 k.p.c.

Dlatego też, mając na względzie powyższe rozważania- wskazujące, iż wysokość zasądzonego przez Sąd I instancji zadośćuczynienia nie jest rażąco wygórowana i nie wymaga ingerencji Sądu II instancji w celu jej korekty, należało apelację oddalić jako nieuzasadnioną na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu między stronami za instancję odwoławczą orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c.